

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

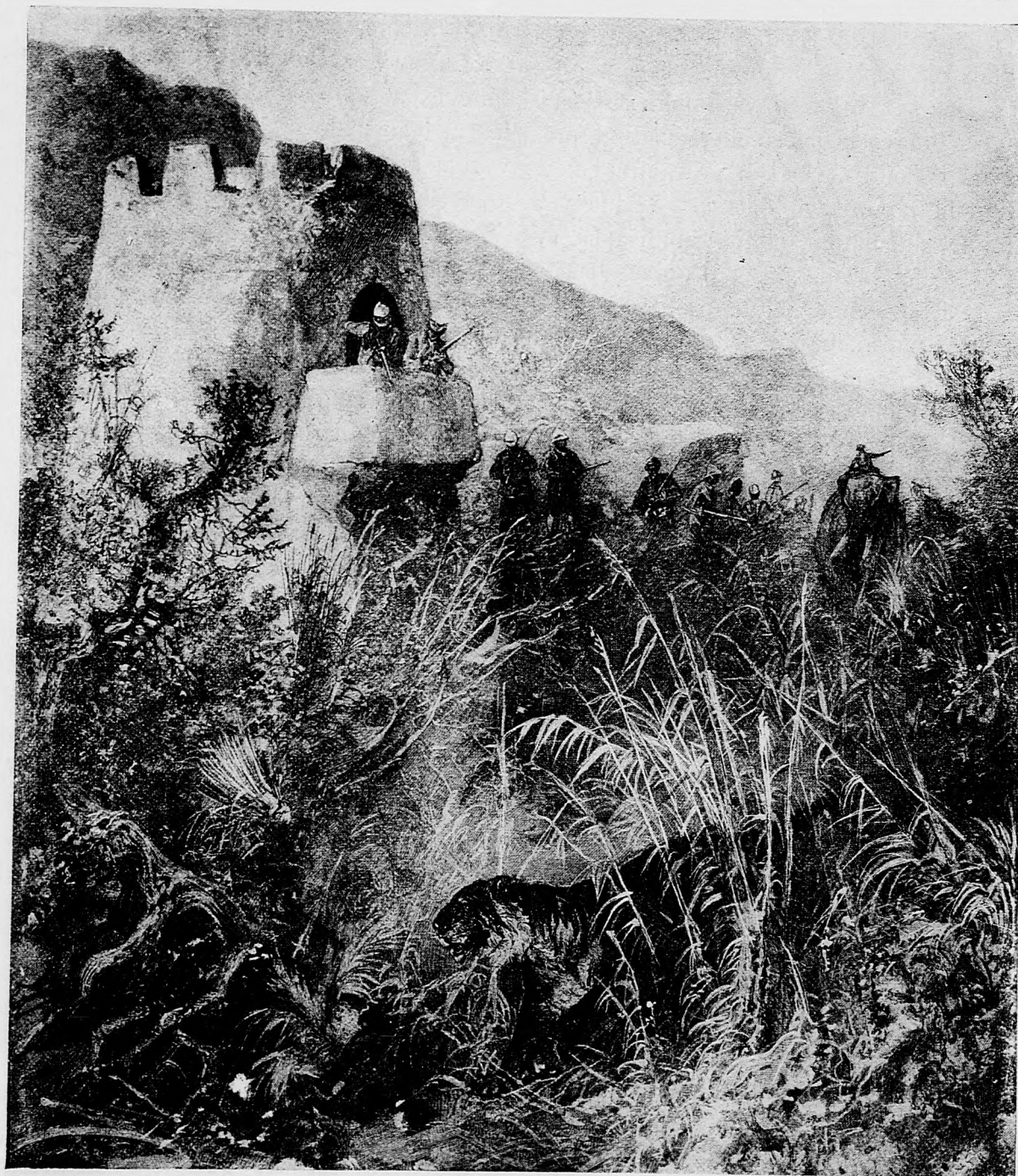
Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stípcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Pol'ovka na tygrov.

Liberálne cigáňstva.

Že židovskí liberáli len figlami a cigáňstvami vedia udržovať svoju moc, to dokazuje aj nasledujúci pád!

Z tej príležitosti, že v žabokreckom okrese nová voľba bude, vládou podporované «Slovenské Noviny» v čísle z 31. októbra naraz aj v dvoch článkoch sa zaoberajú so žabokreckým okresom, kde také liberálne cigáňstva nakopily, že to aj menej sbehlému do očí bije. Aspoň niektoré spomenieme. Hovorí sa tam, že dr. Franc Major nevedel si dôveru udržať v Szombathelyi, a získal túže v Zirci. Toto je podlé cigáňstvo. Práve na opak stojí vec. Oproti Majorovi voličia v obidvoch okresoch až veľkú dôveru mali; a jestli pri voľbe na obidvoch miestach prepadnúť, príčina toho iná nebola, iba že židi a farahúni celou silou sa hodili na obadva okresy a všelijakým vyhrázaním sa, napájaním, podplácaním aj sa im podarilo, že Major prepadnúť. A prečo že tí židi a farahúni boli tak veľmi zažratí oproti Majorovi? Nuž preto, lebo na sneme ani jeden ablegát nebojoval s takou neohrozenosťou oproti židom a farahúnom jako Rakovszky a Major.

«Slovenské Noviny» na oči vyhadzujú Majorovi, že nevie slovenský a preto že Slovákov zastávať nevie. Je pravda, že Major slovenský nevie, ale to je liberálne cigáňstvo, že by preto Slovákov zastávať nevedel. Žabokrecký okres v osobe Zsámbokretho mal ablegáta za vyše 20 rokov, ktorý síce slovenský vedel, ale za tých 20 rokov pre dobro okresu žabokreckého nikdy na sneme hubou necapnúť.

Nuž pýtam sa vás drahí rodáci, načo nám je taký ablegát, ktorý síce slovenský vie, ale cez roky a roky mlčí jako ryba vo vode, a celé jeho rečníctvo len z toho pozostáva keď «igen» a «nem» hlasuje. Nuž a Vörösmarty, ktorý posledný kráľ zastupoval náš okres, či vie slovenský? Nuž prečo že «Slov. Noviny» neprotestovaly proti Vörösmartymu, keď ho liberáli tu volili, že nevie slovenský? A prečo liberáli v susednom okrese Bánovciach vyvolili *Erdélyiho*, v Bitči *Csörgő*, na *Hyeronimího*, ktorí ani slovička zo slovenskej reči nerozumejú? Pravda liberál nemusí vedieť slovenský, ale keď je ľudák, vtedy už áno? Bárš aj Major slovenský nevie, preda za slovenský ľud v krajinskom sneme viac urobí, nežli všetci ostatní

liberáli, lebo bude mať o to starosť, aby tie bašovstvá, ktoré naši niektorí úradníci nad nami vyvádžajú, pred celou krajinou na sneme pretrásané boly,

«Slov. Nov.» ďalej píšu, že v našom okrese Alexandra Rudnayho každý pozná. Ovšem, to je pravda, ale práve preto, že ho každý pozná, dostal pri voľbe tak málo hlasov. Áno, Pane Rudnai, poznáme ňa, že kto si; vieme, že keď si pred pár rokami v našom okrese popis voličov zostavoval, jako si ho zostavil; vieme, že jako si predsedoval v Nových-Zámkoch pri voľbe ablegátskej a v Pograničiach pri voľbe stoličných výborníkov. Aj io vieme, že ty by si na sneme len židov a farahúnov zastupoval; o nás ale o chudobných roľníkov a remeselníkov jako ostatným liberálom tak aj tebe málo by záležalo. A preto si chceme vyvoliť muža, ktorý nemá na ustách zámku, ale ktorý hovorí, čo mu srdce diktuje!

A čo mám povedať o tom podlom cigáňstve «Slonovin» že vraj pri popise farských dôchodkov naši páni farári rad-radom oznámili o mnoho menší dôchodok, nežli majú; že vláda chce, aby nebol taký obromný rozdiel medzi dôchodkami jednotlivých kňazov, tak že jeden má 10—12 tisíc korún, a druhý len niekoľko sto korún; že ktorý má viacej, podľa návrhu vlády, mal by dať tomu, čo má menej; ale že naši p. farári nechcú doplniť nič so svojeho, a že preto za ľudového kandidáta bojujú.

«Slovenské Noviny» svojich čitateľov za veľmi streštených musia považovať, keď takéto hlúposti a cigáňstva vytlačíť vedia. Popis farských dôchodkov s povedaním stoličného viceispána a iných štátnych úradníkov zostavený a podvedený bol. A kto môže bez osočovania to tvrdiť, že stoliční úradníci pri popise farských dôchodkov kňazom na ruku išli? Veď sú títo všetci kňazom neprajní, lebo nechcejú slúžiť za nástroj jejich farahúnskym kúskom. Aj to vedia «Slov. Noviny», že čo bude niektorým kňazom do istého dôchodku chybeť, že to tí nie zo štátnej kassi, ale zo základiny skrze kat. biskupov doplnené budú, a preda iné táraju. Čo sa ale toho týka, že v našom okrese sú farári, ktorý majú ročite 10—12 tisíc korún, toto je to najväčšie cigáňstvo. Predpokládám, že «Slov. Noviny» sú oddané «Femke» t. j. tomu spolku, ktorého cieľ je na našich slovenských stranách maďarskú reč rozširovať. Teda

až
po
tis
20
uč
in
ce
sa
A
bo
vlá
sa
(B
jed
ko
lib
týk
str
an
tak
str
čin
rál
ma
kaž
nás
dov
kto
far
ted
zrie
stra
na
stra
van
stav
dru
že
farc
sýd
svo
mit
oma
nov
Bud
k ná
pešt
dars

až my v žabokreckom okrese len *jedného* farára povie, ktorý farského dôchodku má ročite 10—12 tisíc korún, ja sa zavazujem spolku «Femke» 200 korún v hotovosti vyplatíť, ale dokiaľ to neučiní, dotiaľ táranini «Slov. Novin» nemôžeme za iné považovať, jako za liberalné cigánstva. Na celom našom vidieku len jedna fara, je o ktorej sa hovorí, že má dôchodku asi 10 tisíc korún. A či viete drahí rodáci že ktorá je to? Je to fara bojnická. A kto je tam farárom? Rudnay Lojzo, vlastný to brat toho Alexandra Rudnyaiho, ktorý sa do nášeho okresu na silu za ablegáta natísku. (Bojnice nie sú v našom okresi.) Nuž ja, len jedna fara je na našom vidieku čo má asi 10 tisíc korún dôchodku, a aj tú faru má nie ľudák, ale liberál! Čo sa v našom okresi katolíckych kňazov týka, tí veľmi dobre vedia, že keď s ľudovou stranou držia, ani s jedného nebude ani biskup, ani kanonik, ale ani bojnický farár, a keď predsa takto smýšľajú, keď bojujú pod zástavu ľudovej strany, činia to nie zo sebeckých záujmov, ale činia to preto, aby tento náš chudobný, od liberálov cez toľko rokov zanedbaný, opustený ľud mal v krajinskom sneme zástupcov, ktorý by pri každej príležitosti poukázali na rany, z ktorých náš ľud krváca, a vyliečenie ktorých len od ľudovej strany očakáva. Hľa toto je príčina, pre ktorú naši páni farári pri voľbách nie so židmi a farahúnmi, ale so svojím ľudom držia; a kto ich teda rozumne a rozvažite z toho môže upodozrievať, že svoje záujmy zastávajú, keď za ľudovu stranu bojujú? Práve naopak je vec; vidíme tu na vidieku, že tí páni farári, ktorí sa za ľudovú stranu obetujú, kolkým pomstvám, prenasledovaniam, mrzutostiam zo stránky liberálov sú vystavení. Ale aj to vidíme, že kde jedon alebo druhý kat. kňaz pripojí sa k liberálom, ten vie, že jeho liberalstvo keď nie iným, aspoň takou farou odmenené bude, jako je bojnická. Nuž teda sýďte drahí rodáci, ktorí p. farári bojujú za svoje záujmy, či ľudáci alebo liberáli? Hľa takýmito cigánstvami chcejú liberáli našich voličov omámif; že či sa im to podarí, na to najlepšie nová voľba dá odpoveď.

Eudák.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na Kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

POLITICKÉ CHÝRY.

Gróf Albert Apponyi, skut. vnút. tajným radcom.

Úradný časopis priniesol najvyšší kráľovský rukopis, ktorým jeho veličenstvo kráľ grófa Alberta Apponyiho, predsedu snemovne vyslancov vymenoval za skutočného vnútorného tajného radcu.

Adressa na trónnu reč.

21členový adressový výbor v sobotu popoludní mal svoje zasadnutie, na ktorom referent Max Falk predostrel rozvrh adressy na trónnu reč. Výbor po malých opravách rozvrh adressy prijal a za toto majstrovské dielo hlasoval Falkovi vďaku a uznanie.

Adressa drží sa vo všetkom reči trónnej ale nič zvláštneho neobsahuje v sebe. Zvláštne je v nej iba to, že ju musel Falk, tedy rodený žid spraviť. Je to znak tej nesmiernej moci židov, ktorú majú nad celou vládou liberálnou.

Volebné pohyby.

Nezbednosť liberálov počína už postrádať všetkých hraníc. Darmo sa ten ľud kresťanský osvedčuje, že je ľudák s telom i dušou; darmo utahuje sa od liberálov ako od rany morovej: liberáli predsa neprestávajú pchať sa tomu rozžialenému ľudu do očí. Ale však sa vy liberáli len natískajte; len dráždite si ten ľud, ktorý dnes už nenávidí vás väčšmi, nežli hriechy vlastné! Ono sa vám to bude špatno odplácať, uvidíte!

Veď je to turecká paráda, že prečo vlastne nedávate tomu ľudu pokoja? Čo vás to mrzí, že si ľud mužne zastáva za vieru svoju kresťanskú a že začína samostatne rozhodovať nad osudom svojím? Či je to volačo zlého? Či by ste nemali aj vy liberáli tešiť sa tomu? veď snáď svoboda občianska a práva volebné sú tým dokonálejšie, čím lepšie vie si ich ľud použiť?!

Ale liberál nie že by sa tešil, lež ešte zúfanne chytá sa všetkých prostriedkov, len aby ten ľud zase mizerno, hovadský sa choval a sa zapredával pri voľbách, len aby nedal žiadneho znaku o sebe, že je aj on na obraz boží stvorený. Je najväčšia radosť liberálov. keď podarí sa im v niektorom okrese dobre zhovädif ľudí pomocou pálenky a rozličných sľubov alebo hrozieb. Oni potom spokojne si trú dlane a usmievajúc sa posmelujú sa jeden-druhého: «že darmo tí kňaziská vyučujú sedliakov, Slováci sú ešte vždy hlúpi a bojazliví, tak nám idú hlasovať jako ovce keď čaporom zaplieskaš.»

Za takéto hlúpe ovce považujú liberáli aj našich čestných voličov v žabokreckom okrese.

V Žabokrekách je židov toľko ako potkanov v starom majeri. V daktorých obciach ešte len do nedávna

kvitlo korheľstvo kresťanských bratov našich a pri tom odúvaly sa bachory židovské sadlom jako bakoňom dolnozemským. Zo sedliackého groša bolo im sveta žiť.

A liberáli si teraz namýšľajú, že celý okres žabokrecký je jeden korheľ, s ktorým žid spraviť čo len chce. Liberáli však slepia sa sa sami dobrovolne; oni nechcú vidieť že v žabokreckom okrese ani všetci čerty (nech sa prepadnú) z pekla nepomôžu Rudnaymu pri budúcej novej voľbe. Darom «Slov. Noviny» vytykajú nášmu slávnemu drovi Majorovi že nenie Slovák, akým je redaktor «Slov. Novin», ktorý za slovenské peniaze vyučil sa na slovenskom gymnaziume a teraz v každom čísle svojich novín hlása, že každý občan vlasti *povinný* je vraj naučiť sa reči maďarskej. Keby bol dr. Major takýto Slovák, to by ho voličia žabokreckí zajiste neoslavovali, lež poslali by ho chytro do redakcie «Slov. Novin», kde píše sa po slovensky proti záujmom Slovákov, ktorým neprestávajú noviny tie do panslávov nadávať a to iste len preto, že náš ľud dobrý nevie sa k vôli «Slov. Novinám» naučiť tej reči maďarskej a hanbiť sa za svoju materinskú. Kto vyučil sa za peniaze slovenské, v školách slovenských; kto žije si hojno z peňazí slovenskej Matice, vládou shabaných; kto ani raz neotvoril hubu na obranu pozatváraných gymnasiálnych škôl a vedeckých spolkov slovenských; kto za to, že stal sa z obeti slovenských človekom, ba pánom — tak odpláca sa svojmu rodu slovenskému ako «Slovenský Novinár»: nuž taký nech-že má už aspoň toľko skromnosti, aby nestaval sa medzi Slovákov. Jemu patrí ostať pri svojom kopyte: nech je on tou bytnosťou pomiešanou z trochu krpca, potom atily a fokoša, najväčšmi však zo židovského kaftánu.

A vy drahí Bratia a Sestry okresu žabokreckého majte sa na pozore. Teraz vy budete biednou obetou liberálov, lebo budú chcieť na vás rajtovať a vás oviesť. Nuž ale to nič, veď vy tých liberálov porazíte. Naučíte ich môresu, aby vedeli, koho majú pokúšať.

Nadžupan Thuróczy ráčil hapať.

Thuróczy, nadžupan nitrianský už zadal ministrovi poďakovanie za úrad. Len to je bieda, že bude ľahať veľkú penziu. Tak to bol naraľčil ešte starý Tisza pomocou slovenských liberálnych ablegátov, aby každý prepadnutý minister a nadžupan dostal veľkú penziu dokiaľ mu smrť nestrhne podkovyčky. Keď povážime, koľko je už tých županov a ministrov na penzii a kolké strašné tisicky dostávajú za nič pre nič z grošov chudoby robotnej; nuž veru musíme vyznať, že tak hnusného zdieľania občanov nenie na celom svete. Hľa, takí sú vám *Judski* tí vlastenci, že vedia chladnokrevne hľtať masťné dôchodky z vašich mozolov.

Udáva sa, že Thuróczy padnúť pre terajšie nitranské voľby, zvlášť pre vrbovskú a senickú. V Nitre sa trochu splašili páni týchto volieb, tedy bolo treba mocne udrieť na vlastenecký bubon, aby to až do Pešte počuli. Tak spravil gróf Eszterházy, ktorý nadal nadžupanovi, notárovi, ale najviac knazom nitrianským do panslávov. Tak treba! Len čím hlúpejšie napádajte knazov, to už potom

bude všetko dobre. No nedal sa zahanbiť ani pán Libertiny, tento dobrý starý pán, o ktorom vraví sa, že je najmúdrejší medzi nitranskými páňmi a že najpeknejšie vraví nitranskú maďarčinu. On napádal «česko-slovenskú jednotu», ktorá vyučuje 28 mladíkov slovenských na školách pražských a vyše 70 učňov u českých remeselníkov, a že dáva slovenskému ľudu tisíce českých spisov. Ktosi oproti tomuto poznamenal, že by bolo treba radšej doma obstaráť pre slovenskú mládež dobré školy slovenské, zvlášť remeselnícke, lebo že neučený ľud musí popri učených zaostať a zahnúť tak jako zahynúli zaostali Indiani a Černosi. Čo povedali na to nitranskí páni, nevedno.

Vojna v južnej Afrike.

Ministerský predseda lord Salisbury na hostine londýnskeho lord-majora povedal reč, v ktorej vyhlásil, že teraz sú ťažšie časy ako predtým a že vojna v Južnej Afrike má skutočne veľký význam. Uznal, že konečné zakľúčenie vojny ešte nenie tak blízko ako očakával, politika vlády ale bude taká ako dosavád. Neodvislosť Búrov nedá sa srovnáť s bezpečnosťou Anglie a anglický ľud je rozhodnutý zamedziť, aby sa táto strašná vojna kedy opakovala. Záujmy Anglie vyžadujú, aby zvíťazila v Južnej Afrike.

Chamberlain, anglický koloniálny minister v Edinburgu povedal reč, v ktorej vyhovárať neludskosť, s jakou zachádzajú Angličania s Búrmami a aby jeho reč bola tým presvedčenejšia, medziným riekol aj to, že podobné neludskosti páchaly aj iné národy vo vojnách, tak vo francúzsko-nemeckej vojne, keď Prusi páchali neludskosť na Francúzoch. V Nemecku toto vyhlásenie vzbudilo veľkú nevoľu a najpoprednejšie časopisy ostre vystúpili proti Chamberlainovi. Universitná mládež nemecká teraz sriaďuje veľké shromaždenia na ktorých sa zúčastnia aj početní ríšski vyslanci, ostre a bezohľadne posúdia pokračovania Angličanov voči Búrom.

K nášmu obrazu.

Boli sme spmenúli, že v ostrihomskej stolici mal sa potulovať akýsi týger. Na tohoto šli poľovať dňa 7-ho novembra všetci strelci okolia parkanského, potom vyrukovali dva oddiele vojska, aj žandárov kopa. To všetko nariadila tak vrchnosť stoličná, ba ešte aj sedliaci museli ísť za honcov pod polutou 20 korún, a každý musel byť ozbrojený už jako-tak. Tak teda išli aj sedliaci so starými puškami, šablami a pištoľami, iní si pobrali zase vydly železné, sekery, motyky atď. Prebrali päť chotárov a veľkú horu, ale týgra nenašli. Až po polovke začali sa zpytovať, že zkadiaľ by bol ušiel ten týger; ale na celom okolí nechodila žiadna menažeria. Spytovali sa, že kto teda videl toho týgra a nenašiel sa nik. Iba jedna ženička tvrdí, že ho videla keď išla do Ostrihomu s mliekom, a že položila od strachu konvu týgrovi pod nos a tento že začal chlastať mlieko, začim ona zutekala.

Rozprávka o tom týgrovi ostrihomskom bude teda pravdepodobne len pletka, no ale si páni aspoň zapoľovali. — Na našom obraze vidieť, že poľovať na týgra nenie žart. Strelci musejú sa priliš dobre zabezpečiť, lebo bestia tá od jednej rany nepadne a potrebuje len skok dva, aby chmatla strelca, ako mačka myš. Ostrihomskí páni môžu byť vlastne radi, že im ten hladaný týger neobšival nohavice.

Spolok sv. Adalberta (Vojtecha.)

V americkej «Jednote» č. 519. podáva náš *Fr. Richard Osvald* zprávu o tohoročnom valnom shromáždení Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) a uvádza ju s nasledujúcou i nám potrebnou úvahou.

Náš slovenský ľud je známy ako ľud, ktorý pridržiava sa svojej viery, preto i katolícka cirkev v Uhorsku má v nás Slovákoch svoju najistejšiu oporu, na ktorú mohla by sa spoliehať v každom čase a vo všetkých okolnostiach, Náš ľud nevedie ani pravoslavia ani «magyar vallás», akým tu radi menujú náboženstvo kalvínske; čím zas to chceli by povedať, že len kalvínski Maďari majú právo vydávať sa za opravdivých vlastencov v Uhrách. Vie to Rím a vie to každý vzdelanejší mysliaci katolíik i nekatolíik v Uhrách.

Ale chyba by bola spoliehať sa na tú vieru a vernosť katolíických Slovákov a nechceť vidieť, že malý červík vie pokaziť zdravý, bujný strom a pod stálymi údermi váľa sa i silný múr hradný; chyba by bola zabúdať, že i viera i vernosť potrebuje povzbudzovania, čerstvenia a posilňovania ako vatra, aby sa udržala, potrebuje prikladania polienok.

Pravý div Boží, že Slováci vedeli si udržať vatru svojej katolíickej viery polienkami, ktoré temer len sami prikladajú na ňu. Povzbudzovania k tomu dostáva sa im len s kazateľnic; pomoci, príkladu, sebou strhajúcich činov mužov vysoko postavených dostáva sa im málo alebo nič. Len kde-tu ide duchovný pastier krom múrov kostolných s tými vieru a vernosť k nej udržujúcimi, živiaci vecmi medzi ľud, stáva sa mu apoštolom.

Ale Slovák potrebuje tej pomoci, tých živiacich vecí vždy viac; lebo časy priniesly mnoho pokušenia k nemu. Ľudia zlí, kazári a svevolníci, radi by z neho maľ rozmnoženie svojho panstva a majetku, svojej moci i slávy, celú honbu sriadili na city, pohyby, náklonnosti jeho srdca a na jeho rozum: chceli by, aby Slovák smýšľal ich hlavami. Že títo ľudia všetko vykonajú, čím by pokušenie stávalo sa zvodnejším, silnejším, naliehajúcejším, nútiacejším, o tom niet pochybnosti. A vedľa toho zjavujú sa, áno rastú u nášho ľudu katolíického všetky biedy a slabosti nášho veku. Jeho vzdelanostná zaostalosť nápomáha v ňom ľahkovernosť, jeho chudoba káca v ňom mužskosť a nepoddajnosť, na mnohých miestach jeho nemiernosť nivočí v ňom lásku k otcovizni a k po-

tomstvu, i mrav dobrý: a takým činom stáva sa ľud náš prístupným každému falošnému učeniu, či sa ono vzťahuje na cirkev, či na politické, národné práva, alebo na spoločenský poriadok.

Nové mienky, nové učenia a s nimi chodiaca nepokojnosť umov i srdc nepristavia sa na hraniciach územia, obývaného našim národom; tie neodrazia vysoké Tatry ani nestrhne ich prúd Tisy a Dunaja. S prevrátenými naukami obznámi sa slovenský ľud, a obznámi sa s nimi tým snadnej a tým viac, čím redšej a menej dostáva sa mu silného pokrmu, z ktorého žije a utužuje sa viera a vernosť k nej.

V našej dobe udržuje a utužuje sa kresťanská viera i vernosť k jej cirkvi, tak ako sa i kazí, nielen živým slovom, ale tým viac tlačeným. Nepriateľ, keď len môže, vyhybuje živému slovu; nie celkom rád púšťa sa do reči s ľudom, aby ho naklonil k nevernosti proti viere jeho otcov, k vzbúre proti jeho cirkvi; tú podkopnú prácu necháva on na malé-väčšie spisy, knihy, časopisy, ktoré pri pomoci groša na tisíce môže všantročiť do tichých, nič zlého netušiacich domkov slovenských. Ľud vidí, čo stojí čierne na bielom, a uverí.

Proti tomu dá sa robiť zas nie tak živým slovom s kazateľnic, ale tým prospešnejšie slovom tlačeným, spisami, knihami, časopisami dobrými, rozumy pravým učením otvárajúcimi, čistou láskou k ľudu dýchajúcimi, jeho všeliké práva jemu dosiaľ neumelému, odhaľujúcimi a múdre obraňujúcimi, slovom, spisami, knihami, časopisami, rečou i duchom kresťanskými a slovenskými.

Že tejto obrannej práce takým spôsobom majú sa chopiť v prvom rade všetci, najvyšší i nižší, duchovní pastieri nášho katolíického ľudu, to zapierať mohol by len ten, kto by tvrdil, že apoštolská práca, utvrdzovanie veriacich Kristových vo viere, prestala s vymretím prvých apoštolov.

Tak iste smýšľal i nebohý kardinál J. Šimor, primas uhorský, keď potvrdzujúc stanovky Spolku sv. Adalberta (Vojtecha), trinásť ročným veľkým namáhaním nezapomenuteľného farára dr. Andreja Radlinského utvoreného, vyslovil sa: že Spolok ten miesto neho bude konať apoštolskú prácu medzi veriacimi slovenského jazyka.

Lebo čo robí ten spolok sv. Adalberta (Vojtecha)? Rozširuje nábožensko-mravnú vzdelanost

a katolíckeho ducha u veriaceho katolíckeho ľudu slovenského vydávaním dobrých nábožensko-mravných a iných v katol. duchu písaných kníh slovenských. Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) je moderným apoštolom — v duchu Kristovom a v spôsobe činu dľa požiadavôk našej doby.

Preto nepochopiteľným zdá sa nám byť ten hlas ponosy, ktorý na valnom shromaždení toho spolku, dňa 27. augusta vydržiavanom, zavznieval tak z otvárajúcej reči p. predsedu ako z ročnej zprávy o pokonaných veciach spolkových, že totižto páni biskupi nepreukazujú žiadnej priazne k tomuto spolku, ktorý len ich apoštolskú prácu koná. Smutno, ale zo všetkého, čo sme zkusili, zo zprávy, dosvedčuje sa, že hlas ten povedal pravdu.

Tým väčšou radosťou naplňuje nás to, že sa záujem o Spolok v samom ľudu šíri. Nuž Pán Boh pomáhaj a my milujme a podporujme svoj jediný katolícky slovenský spolok literárny, ozaj apoštolský!

Z «Kat. Novín».

Pozorujte!

budete mať pekný nový Kalendár!

P. vydavateľ «Listov sv. Antona» nahovoril mňa, aby som mu pomôhol zostaviť nový slovenský Kalendár pod názvom: «Veľký Obrázkový Kalendár Svätého Antona Paduanského».

Ponevác tu v Pešti pravdepodobne zaniknú dva slovenské Kalendáre (Sväto-Štefanský a Veľký Kresťanský) a ponevác presvedčil som sa, že nový tento Kalendár má byť nie len raz tak veľký, lež aj dľa zovňajška tak vkusne tlačný u Sv.-Štefanského spolku, že takého Kalendára naši slovenskí katolíci ešte veru nemali: nuž pre tieto príčiny vďačne podujal som prácu zostavenia Kalendára. Vymienil som si však nasledovné:

1. Aby sme podali v ňom články najlepších našich katolíckych spisovateľov. Z tohoto ohľadu sme už z čiastky ubezpečení, bo nám jednotliví páni spisovatelia svoje príspevky už doposlali a kalendár je už v práci tak, že najneskôr o 14 dní vynde z tlače.

2. Keď pozrete doterajšie Kalendáre peštianské, nápadné vám musí byť, že na konci tých Kalendárov jesto všeliakých oznamov mnoho a mnoho, hádam aj vyše sta. A tie oznamy vychvalujú obyčajne kadeaké viedenské židovské obchody, alebo apatikárske sprostosti, ktoré ani fajku dymu nestoja. Prečo bolo tých oznamov tolko v tých Kalendároch? Len preto, lebo za tie oznamy *dobře platili* patriční kšeftári, teda vydavateľ Kalendára mal z toho znamenitý zisk. Preto stalo sa, že na pr. teše aj v «Lurdskom Kalendári» byly aj také oznamy, v ktorých sa hnusné, ne mravné veci alebo lieky odporúčaly.

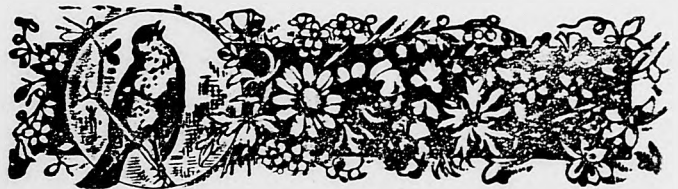
V našom Kalendári *nesmie byť žiadnych takých oznamov*. My nechceme sprostosti odporúčať ľudu a ho na daromnicu zavádzať. Na miesto toho ale prosíme *všetkých čestných kresťanských obchodníkov slovenských*, aby doposlali na niž udanú adresu svoje oznamy; *my len jejích obchody chceme odporúčať* a za cenu takú, aby sa tlač, papier vyplatil. My už vyzvali sme jeden ráz našich kresťanských obchodníkov o toto, no bolo márne, bo kresťan je do všetkého farbavý i vtedy, keď jedná sa o jeho dobrô. V 10.000 kalendároch byť oznámeným je zajiste nemalá výhoda pre človeka obchodníka. Prosíme teraz *kohokoľvek*, ak zná poctivé kresťanské obchody, ktoré môhol by svedomite odporúčať, nech zašle nám ich na niž udanú adresu, my si chceme svojich i zdarma odporúčať. Kalendár bude stáť 60 hal. a dáme ho tlačíť desať tisíc kusov, ktoré minúť sa musejú, bo ináč nebolo by možno dať kalendár tak veľký za tak lacnú cenu. — Z tlače vynde asi o týždeň. Prihlásiť sa možno už dnes na niž uvedenú adresu.

Kresťanskí kupci teda, nezameškajte prečítať si tento oznam!

Administrácia: «Listy sv. Antona»,
Budapešť. VII. Szentkirályi-u 28/a.

Súbeh.

Do Bielehopotoka (Orava) hľadá sa sbehlý organista, ktorý by spolu obchod tunajšieho potravného spolku viedol. Plat 1000 korún a pohodlný byt. Prihlasy majú sa čím skorej doposlať na farský úrad v Bielompotoku.

BESEDNICA.

Invalid.

V žilách sila prúdi čerstvo,
nezjedlo ju času zderstvo.

V srdci vatra, v clivej hlave
hmyr, myšlienky zrelé, zdravé.
Neduch: v uchu. Nemá sluchu,
len noc hluchú.

Chodí, brodí u potôčka,
vlnka žblnká, zurčí, ločká;
pažiť vrzdí, prameň prští,
on len hľadí, čelo mrští.
Neočuje such, ruch sluje,
dumy snuje.

V húšti brezia tlie slávik,
v blízkú snívať, mu bol návyk.
Dnes, haj, nímž na trilkách visel,
zaspal, umrel vzáctny smysel.
Sladká pieseň, horká tieseň
nejde cezeň.

Netkne sa ho šumot klasu,
van kuštriáci smrekov riasu;
nie vzdych kvetín, šust konária,
hrk hrdličiek, čo sa pária.
Nie, nie, darmo. Ťažké jarmo
vadí kármo.

A tak hlivie, musí hliveť,
úzkosť cítiť, teskníť, siveť.
Iným ide úkon, práca,
on bez činu tlie, krváca.
Iní dosti črú radosti,
on sa postí.

Hej, keby tak nebies povel
jeho chybe liekom hovel,
jak udatne, jako rád by
česť, enosť bránil, zla tnul hradby.
Húta, eneje ... Bez nádeje
slzy leje,

Viedeň, 31. októbra.

Dlhomír Poľský.

Pomsta svedomia.

Jozef Gregor Tajovský.

II.

Od týždňa do týždňa k nemu nikto neprišiel, a deti nespeli pred materou. A keby sa jednak boly opovážily, zbuchnatovala vše jedno-druhé do modra. Nuž bály sa.

Ale prišiel čas, že páni hrozili eksekúciou, akže Matej za osem dní dane nepoplatí. Doma peňazí nebolo. Pýtali, požičiavali, ale ľudia jedni z nenávisti, druhí z obavy nechceli im požičať.

Matej konečne prišiel pre Boha prosiť do komory otea, aby zaplatil.

«Aby moje otcovskô aspoň ja predávať nevidel, tu máš» a dal mu pol ôsmej zlatovky.

To ich zase trochu pomerilo. Volali ho do izby. Šiel; lebo už bola tuhá zima, padal sňah a z piecky v komore dymilo sa mu veľmi. Na druhý, tretí večer volali ho zase. Šiel a to bola jeho skaza.

Lebo čo sa nestalo? Pripadlo bolo sňahu a chlapi brali sane. Šiel i on, ačkoľvek čo uviezol, bol by skorej na chrbte odniesol. Nuž ale jednak — doma sedieť — ani by vari nevydržal. A dolu vrškom už len sbehne a hore — pomôžu si jeden-druhému. Počali voziť drevo, jedni farárovi do susednej dediny, druhí učiteľovi, a poniektorí aj ostatným gazdom. Sebe svezú kedykoľvek, ale tuto ponáhľalo sa každô dačo zarobiť.

Cez deň obišli dva razy a večer po tme vracali sa

domov — ako boli zachytení po dvoja-traja aj po desiatí. Na «krivom moste» obyčajne aj dolu aj hore idúc, sankári oddychovali, popravovali sane, aby po hladšej ceste, keď veselsie pôjdú, sa drevo nerozliezlo. Nad mostom bola už hora, a chodníky, či cesty dve. Jedna ku drevu, druhá do dediny.

Cez deň bol odmäk, ale k večeru prituhlo a chlapi idúc domov pooddychovali si za Krivým mostom pod horou, rozložili ešte ohňa na skale pod jedlicou, pozapalovali fajky a šli domov.

Matejov otec nefajčil, ale už k vôli reči zostával s kamaráty a čakával ich kým si pozapekali. A zišlo sa mu aj oddychnúť. Ale v ten večer, akosi sa oneskoril v dedine u gazdu, ktorému svážal. Boli starí kamaráty, zatrkotali sa a ostatní ho nechali. Pomaly pobral sa za nimi, ale ich ani na Krivom moste nedohonil. Už si boli pozapekali. Ale jednak sadol si na oplien, oprel ruky na kolená a držal si hlavu. Ustatý, umorený, uzimenný, starý nevládný človek — kliply mu oči a zahrúžil sa v myšlienky, čo ako to bude ešte s tou jeho rodinou i s ním. Keby im dal tie peniaze, hádam by ich to už celkom usmierilo — nevestu. Alebo keby ho chcel Pán Boh požehnať, hľa tu nad Krivým mostom v tých skalách a dierrach vraj sú veľké Jánošíkové poklady. Len je vraj had obrovský na nich a akási žena ich vartuje. Ale snáď by už potom boli spokojní, keby im z tých doniesol, tak myslel a oči mu tým viac klipkaly až sa zavrely. — «Čo? vyslobodíš? peniaze — zlaté — veľa, veľa! Had na nich», — len tak kedy-tedy povedal slovo ako zo sna žene celej bielučičkej bielej, ktorá si mu, sám nevedel ako, predsatala a volala ho, aby ju išiel «vyslobodiť», že si môže nabrat peňazí koľko chce. Že je síce had na nich s červeným hrebeňom, ale že keď ona skalu odtisne a on bude chcieť brať, že bude sipieť doň, ale že sa mu nič nestane a bude mať peňazí a ju vyslobodí zo zakliatia. Na to žena zmizla. On pomaly otváral oči a nemohol sa rozpamätáť, čo to vlastne bolo. Či sa mu to snívalo, ale «veď som nespal». A videl ju, biela bola ako ten sňah, ale ten hlas divný. Mal som ísť, škoda pre škoda, tým defom bych bol pomohol. Nedarmo rozprávajú ľudia že v týchto skalách majú byť poklady. A všetko tak, ako mi to ona vykladala. A len kde sa podela — naraz mi zmizla zpred očí. Otec poobzeral sa na všetky strany či ju ešte nevidí, že pôjde za ňou, ale nikde nič. Len voda hučala pod mostom, miesty zakrytá ľadom, inde valiac sa po skalách strmo dolu. «Už je pozde» pomaly zdvihol sa na nohy a tiahol sane za sebou. «Škoda, škoda», lutojú a premýšľajú o tom čo videl došiel domov.

Sane nechal pred domom a rovno vnišiel k synovi a rozpovedal, čo ho potkalo.

«Aj, aj, kieže ste už šli s ňou», lamentovali aj syn aj nevesta, «ako nám mohlo dobre byť — už čoby ste len boli za šatku doniesli dákych dukátov. «Keď vás volala — a neisť», pokračovala nevesta. Kolkí ľudia už tam boli na ten aj na ten deň a nemohli trafiť na čiochu a vy, že ste nešli. Ale ja viem, čo je to, nám ste nechceli dopriať, mrzelo vás žeby ste aj nám museli dačo dať, tak nám

vy prajete, taký ste vy otec. Ani tie, čo máte, ani čoby ste koľko mali nám by ste nedopriali, vadila sa s ním nevesta a Matej prikyvoval.

«Veď som ja hneď ľutoval, že som nešiel, ale už bolo neskoro», doložil otec.

«Áno, vy ste z tých, čo ľutujú, len nič nechcú dať dobre vás poznať!» zase nevesta: «Keby ste boli taký, ako sa staviate, šli by ste ešte aj teraz probovať, či by ešte neprišla».

«Už sotva», krútil hlavou otec.

«No len idte, uvidíte, je nie tolké svety na Krivý most. Bude desať, pol jedenástej, kým dôjdete, a od jedenástej vraj najlepší čas», navádzala nevesta.

Otec krútil hlavou, ale konečne dal sa vypraviť a šiel.

Ako chodil, kade chodil, to sa nevie. Či ho volala tá žena ešte, to tiež nikto nevie. Deti ho dlho čakaly, Matej ho chcel ísť hľadať, ale Bora prehovorila, že čože by im bolo — budú už tam s ňou; ach budeme že my mať peňazí, bude že nám dobre. Nebudem sa ja musieť tak hrdľovať, tešila sa Bora, ako keby Pán Boh vie aká zrobená bola bývala. Nuž lenivosť. Čakali, čakali, ale otec nechodil. Pritiahli svetlo a v radostných myšlienkach pospali. Ráno už skoro svitalo, keď sa Matej zobudil a šiel pozrieť do komory, či je otec už doma. Nebol. Zobudil Boru a hľadali ho oba, či je nie dakde v sene a neschováva peniaze. Nikde nič. Konečne pustil sa Matej ku Krivému mostu a tam našiel otca učupeného do hrbky pod jedlicou, ale už studeného ako ľad. «Otec, otec, my sme vás zahubili», priznával sa syn, ale bolo už neskoro.

Tam zamrzol úbohý, chtiac jednak dobre urobiť nevďačným svojim deťom i v poslednej chvíli ešte.

Prišli sankári, shodili s jedných sánok drevo a zaviezli ho domov. Keď ho obliekali, našli vo veste hrubou niťou zašitú dierku a za ňou tých 60 zlatých.

Nevesta na oko plakala, ale peniažky ju tešily a keď všetko poplatila za pohrab, ostala jej ešte skoro celá päťdesiatka.

Svokra oplakala chytro a za pár čias vynosily sa aj peniažky. Nič sa nerobilo len jedlo, pilo kým bolo za čo. Kúpila by vraj tú kravu, ale počkajú kým budú lacnejšie.

Peniažky boli tam, ale nepokoj v dome — tu! Matej čím ďalej, tým viac počal sa priznávať, že vlastne oni zahubili otca. Pripomínal to i žene, a Bora počase počala to tiež uznávať a sa otca aspoň teraz po smrti báť. Ba stále jej bol pred očima, že ani v noci nemala pokoja. Vo dne ešte nie tak, ale tá noc je taká čierna, strašná a otec v každom kúte, i za ňou chodí prihovára sa jej. Júj.

Hrýzlo ju vraj svedomie, až raz, idúc večer zo mlyna susednej dediny, vychytila ju na Krivom moste triaška, videla pred sebou tú bielu zakliatu ženu a prosila ju, aby ich išla vyslobodiť, že si bude môcť nabráť koľko len unesie zlata a že im dobre bude aj jej, aj mužovi aj deťom, len aby šla. Ale Bora ani počuť a počala sa žehnať, potom volať o pomoc, ale keď sa tí len predsa k nej blížili, ustupovala, ustupovala im, až pomýlila krok a srútila sa s

mostu do vody. Vreco s múkou stiahlo ju na dno a nebolo vyslobodenia.

Utopila sa. Ľudia v dedine povedali, že pomstilo ju svedomie.

Matej ostal so siedmimi sirotami a dlho, dlho sa trápil kým deti poodrastaly a veľakrát sa vyplakal na hrobe otcovom kým našiel pokoj duše.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pofaššia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Offera pre Svätého Otca. V spišskom biskupstve sa toho roku pre Svätého Otca 4906 korún 95 halierov a 150 frankov v zlate zosbieralo. Žije teda ešte — chvála Bohu — v ľudu verná a obetivavá oddanosť ku Námestníkovi Kristovému.

Guláš na raňajky na balóne. Arciknieža Leopold Salvator — ako z Danafalvy píšu — v sprievode kapitána Jankovicha a Hinterstoissera vzniesol sa 6. t. m. na balóne «Meteor» do výšky a pri dedine Bekafalu sa bez všetkého nebezpečenstva dostal dolu. Vzduchoplavec o 12. hodine na poludnie bol vo výške 2000 metrov a tam ztrovili raňajky, pozostávajúce z gulášu. Tento guláš uložili ráno o 6. hodine do termofora a tak ostal teplý. Balón dosiahol maximálnu výšku 2200 metrov. Minimálna teplota vo výške 700 metrov bola 6 stupňov zimy. Arciknieža s kapitánmi odcestoval potom do Viedne.

Ako vychovávajú španielskeho kráľa? Pod prisnu úvahu vzali výchovu kráľa Alfonsa XIII. v španielskej snemovni. Vyslanec Alba sa žaloval, že výchova kráľa sa deje vo veľmi náboženskom duchu; o mnoho lepšie by bolo, keby ho vojensky vychovávali a obrátili kráľov zreteľ na potreby krajinské. Od vlády prišla odpoveď, že pri kráľovej výchove hľadajú na skvelú budúcnosť Španielska.

Láska k ľudu. Kňazi spiško-staroveského dekanškého okresu dňa 4. novembra mali svoje jasenné zasadnutie, ktoré zvláštnu pozornosť zaslúži, lebo na ňom pod predsedníctvom prevelebného pána dekana Jakuba Hillay veľmi vážnu vec uzavreli, a síce: že z času na čas v každej fare toho okresu pre ľud sväté missie držiať budú; a ku ľahšiemu uskutočneniu toho vznešeného úmyslu sa každý prítomný kňaz zaviazal, že na tento cieľ

každoročne 20 korún obetuje. Spolu sa uzavrelo, že — ak Boh pomôže — prvé sv. missie sa už počiatkom budúceho roku budú vydržiavať a to v Haligovciach. To je v skutku veľmi vznešené a nasledovania hodné uzavretie. Šťastlivý je ten ľud, ktorý takých starostlivých duchovných otcov má.

Pút do Jeruzalema. Rímu a Loretta pojde 5-ho januára z Budapešti cez Fiume, Ancona, Loretto, Alexandria (výlet do Kairo a k pyramidom) Jaffa, Jeruzalem, Bethlehem, Jericho, Jordán. — Nazad: Neapel, Rím, Ancona, Fiume, Budapešť. Návrat 28. februára. Ceny so 16 dnovým úplným zaopatrením I. trieda: 860 korún; II. 680; III. 312. III. len s hospodou bez potrav 280, (190 zl.) Obširnejšie správy a cestovný poriadok je u Jána Šimončič v Trenčianskej Teplej.

Krügerovo položenie. Priatelia Krügerovi by si želali, aby šedivý präzident pod teplejším podnebním ztrávil zimu, lebo to vyžaduje jeho slabá už ústrojnosť. Radili mu, aby išiel do južného Francúzska, ku čomu sa ešte neodhodlal. Ak Krüger prijme túto radu, teda ešte tohoto mesiaca zanechá Hilversum, kde sa teraz zdrúže.

108ročná ženská. V Richmonde, v anglickom grófstve Surrey zomrela tieto dni istá Alžbeta Hamburgerová, ktorá bola známa pre svoje dobročinné skutky. Starena narodila sa v Londýne 9. júna roku 1793. a tak žila 108 rokov aj 144 dní.

Nový židovský gruntovní pán. V spišských Haligovciach panej Pauline Badányi patriacy majetok istý Armin Rauchverger žid odkúpil. Keď to tak pôjde ďalej, to sa naša drahá uhorská vlasť za krátky čas celkom na židovskú krajinu premení, a statočný kresťan už ani nebude mať tu čo hľadať.

Hnusný život, hnusná smrť. Z Trnavy podávajú zprávu o strašnej udalosti. Nedávno našli u brehu rieky mŕtvolu známej nemravnej ženskej menom Uly. Vlasy mala došklbané, hlavu zakrvavenú; tvár jej bola vbitá do blata; zo všetkého tohto sa dalo zatvárať, že je Ula obeťou vraždy. Policia zaviedla vyšetrovanie a podarilo sa jej vypátrať vraha v osobe jedného zkraveného murárskeho tovaryša Görtnera, ktorý soznal, že sa povadil so ženskou a preto ju s jedným priateľom svojim hodili v noci do vody. Ponevác sa ale ťažko topila, vytiahol ju z vody a dotiaľ jej skákal po hlave, kým ju len nezabil.

Nehoda na dráhe. Z Koblenzu píšú: Na andernach nindermendigskej čiare pri Knifte sa srazil jeden osobný vlak s jedným rušňom, pri čom jeden človek utratil život a pätnásť sú ťažko ranení.

Návrh proti židom, ktorý predložil vyslanec Schneider rakúskej ríšskej rade, obsahuje nasledovné štyri ustanovenia: 1. K postaveniu nových synagog a židovských modlitebníc, ako i k utvoreniu nových židovských obcí vyžaduje sa súhlas zákonodarnej moci. 2. Každý žid musí složiť prisahu pred občianskou vrchnosťou, že štátne zákony považuje za nenarušiteľné a že od tejto prisahy neosvobodzuje žiaden iný tajný príkaz, ani kol-nidre, ktoré odmodlieva sa v deň jom-kippuru. Túto prisahu musia skladať stojac na sviňskej koži, ponevác u židov

panuje povera, že len takáto prisaha zaväzuje. Preto naši múdrejší predkovia predpisovali tento spôsob prisahy pre židov. 3. Zákony a nariadenia o politických spolkoch vzťahujú sa aj na všetkých židov a židovske obce. 4. Židovské deti nemôžu byť vyučované v školách verejných.

Špendlík tri roky v plúcach. Dr. Espani predstavil onekdy lekárskej akademii v Madride 14ročnú dievča, ktoré tri roky malo v plúcach špendlík. Malá pacientka mala ten nebezpečný a medzi ľuďmi natoľko rozšírený zvyk, pridržovať zubami špendlík, prespevovala si, pričom si naraz z hlboka vzdychla, špendlík sklzol sa jej do priedušnice a odtiaľ dostal sa jej do pľúc. Lekári použili Röntgenových lúčov, aby mohli zistiť miesto, kde špendlík väzí a konečne bol objavený na rozhraní medzi vrchným a spodným krajom pľúc. Pacientka behom tejto doby často prudko kašľala a silne krváčala. Vzďor tomu však jej príbuzní vzpierali sa operácii. Pri poslednom záchvate deva vykašľala špendlík úplne zahrdzavený. Najpodivnejšie je vo veci, že pľúca devy neutrpely pri tom žiadnej pohromy. Deva zbavivšia sa špendlíka, je teraz úplne čulá a zdravá.

Zima v Rusku. Z Pambova a Saratova udávajú, že padal hustý sneh. Rieka Volga medzi Ribinskom a Sibirskom, ako aj rieka Kama sú v ľad vktuté. V Kaluge padal sneh pri 5 stupňoch zimy.

Moja manželka, ktorá už od mnohých rokov toľko trpela na nervozitu, láмку a lúpanie a nenašla pomoci ani v jednom ústave na liečenie nervov, vyliečila sa Vaším elektro-magnetickým krížom č. 86.967. Môžem povedať, o krátky čas ako kríž upotrebila, stratily sa jej bolesti a ona nedostala — napriek jej citlivosti oproti počasiu, ani bolenia hlavy, ani lúpanie. S úctou Ludevít Weiser učiteľ hry na klavíre, v Prešporke, Floriany-ulica 8. — Zpomedi mnohých poďakujúcich príslov; ktoré vynálezca, pán Albert Müller, Budapešť, V., Vadász-ulica 41/I. obdržal, uverejňujeme toto a odporúčame všetkým tým, ktorí na láмку, záduch, iufuencu, neuralgin, bolenie hlavy a vôbec na nervy trpia, duppovaný elektro-magnetický kríž R. B. č. 86.967, ktorý iba 6 korún stojí, čo najvrelšie.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvúch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobře vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskavi svojimi milodarmi prispeť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povdačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll, farár.*

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok ... .. 4 koruny
na pol roka ... .. 2 koruny
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Štefanová.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

So zarmuteným srdcom berem pero do ruky, chcem podať správu o začiatku víťazoslavnej a oduševnujúcej pezinskej strane ľudovej. Na okolí nášho vidieku stala sa smutná novina, ktorú nám zapríčinili s nerozumnosťou a nerovnováživosťou takí ľudia, ktorí nevedia alebo aspoň vedieť nechcú, čo robia, keď liberálnej stránke svoje hlasy dajú. Oj, vy nešťastní a slabého ducha, mohli ste vedieť, ako to vyziera, keď ste sa od svojich bratov katolíkov odtrhli, a do lóna stránky liberálnej medzi židov sa postavili.

Srdce mi plakalo, keď videl som aj vás, milí bratia katolíci, od svojich spolubratov odtrhnutých a ku nepriateľom cirkve pripojených. Toto spriahnutie katolíkov so židmi mne sa tak páči, ako keď bych videl kravu s bujným koňom spriahnutú.

A pre toto nesvečné spárenie sme Bohužiaľ prepadli; no ale za to chvála vám, vy 930 voličia, ktorí ste aj v tomto krutom boji vydržali! Neni ani divu že také vojsko, ktoré dobrého vodcu nemá, je premožené. Takéto vojsko boli mnohí z nášho okolia, lebo jejich páni duchovní zrekli sa vodcovstva, alebo aj sami so židmi hlasovali. Takýto zreknutí vodca prvý bol p. farár račisdorfský, ktorý pri prvej voľbe hlasoval na ľudovú stranu a pri druhej uskočil. Nemálo podobný bol mu aj p. farár častovský, ktorý hovoril, že proti grófom nemôže nič robiť. Bol taký aj báhonský, boli takí aj rychtári ale predsa sa hanbili, keď nás ľudákov zbadali; taký bol borovský, dlhovský, častovský, ompitalský a dolno-orešanský.

Boli aj *modlenici* so židmi, (ej, ha!), ktorých včul samé ženské zo stolíc modlenických vyhánajú; najviac sa toto deje v Ompitáli. Povráva sa, že títo spojenci židovskí a nepriatelia katolíci dostanú zásobu maciek a zlaté tela, aby sa na veľkonočné sviatky tomuto poklonili. Memalú chválu získali ľudáci obci *Štefanovej* ktorá jako čistá biela lalia dostavila sa pod vodcom pánom farárom, všetky hlasy dala na ľudovú stranu, kde ani rychtár nechcel opustiť zástavu ľudovú. Česť vám Štepanovania! vy ste jediní stĺp, ktorí viete odporovať všetkým hrozbám; vy patrili by ste do okresu prievádzkeho. Dali ste odpoveď pánu Apponyimu, keď prišiel k vám s grófom Pálffym kortešovať, kde mu jeden mladý človek program liberalizmu vysvetlil, na čo sám pán gr. Pálffy pýtal sa: «jako sa ten volá?» Dostal odpoveď, že *Tekula Rafael*. «No ten dobre hovorí» osvedčil sa gróf.

Preto bratia, nezarmucujte svoje srdcia. Však prehráli len miláčkovia židov, ktorí vami opovrhli; vy sa ich teda chrániť musíte, bo kto je proti vám, je váš nepriateľ, ktorého sa varujte pevne stojac vo viere. Proste za tých odpadlíkov, aby im Boh ráčil dať osvietenosť rozumu, že by svoju krv a vieru nezapierali, ale na budúce pri ľudovej strane s vami vydržali. R. T.

***

Súlovce, roku tohoto po Všetech Svätých.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

O nás hovoria, že veľmi razíme cesnakom, teda rád bych preukázal svetu, že neni celkom tak a preto prosím ráčte dovoliť toto naše rozmýšľanie čo sa týka volieb a našich okolností v «Kreštane» vyfabrikovať.

Vie svet, že v našom okrese žabokreckom sú dve voľby. Keď tá prvá mala byť, priam sme krumpke kopali i sme očuli, že prídu páni ľudovej strany; aj nás volali, aby sme išli očuť, ale sme nešli. Potom prišli liberáli aj sme museli ísť do Opponíc, lebo nám židi nedali pokoja slúbili nám frištuk aj sme dostali jeden deci slivovice, chleba s brinzou a po jednej 5 halierovej Kube. No, že nám i na potom sľubovali, a že sme pili, to je zakázané povedať, to nepoviem. Tak sme aj išli na milú voľbu. No, jako nás v Žabokrekách videli ľudáci, posmievali sa nám, že «hen vedú voly na predaj» — (prepytujem) — druhý zas: «to sú — býkovia — (odpusťte,) neni sú súce už len na krmenie.» Ale my sme si z toho nič nerobili, no a keď sme prehráli — svedomie sme si čisté cítili.

Zrazu očujeme, že bude druhá voľba i hovorím chmotrovi:

Širocký, pojdeme očuť, čo hovoria ti ľudáci, lebo vieš, tí zvíťazeli a však vieš, jako sme sa museli hanbit pri tej búde, keď sme hlasovali a mali sme sa tam aj statočným ľudom pozret do očí. Poďme, však nám hádam aj tam voľačo dajú.

Aj sme išli, len Širocký chmoter prišiel už pri konci jako len k frištuku, ale mu zuby na prázdno kleply. Aj keď ti páni vnišli do izby, stali sme si stranou a začali sme sa radif. On mi hovorí:

— Ty Bubucký chmoter, ja som očul, že tí liberáli

robia, že všetko sa tak navráti ako bolo pred 1848. A tie matriky, však to nás nebolí; vieš, však my sme už neni tak mladí, ženy máme zdravé, teda ženit sa už nebudeme; a mladí nech behajú — a keď zomre, však nás len jakosi zahrabú. A čo by sme sa my o druhých starali? a takto-že nikto sa nemôže z vojančiny vyslobodiť.

— No dobre, dobre bratku mýj; ale ty ešte málo vieš. Keby si ty bol očul, jaké pravdy tu hovorili! také sú len vo svätom písme; nuž ale vieš, mám ísť darmo? to už len nemôžem; keby mi aspoň vyše 2 zl. dali, nuž bych išiel.

— Hm, hovorí Širocký, však som sa opýtal čo dobrého nám spraví tá ľudová strana? Nuž čo mi povedali? že pred 30 rokmi som stál rovno a žid ponížený, a včul že ten stojí rovno a ja sa klaniam pred ním a hovorím mu: pán Velkomožný.

— Nuž vieš, však je pravda, pred tým židi chodili s pinklikom a pišťalkou a včul chodia sedliaci.

— Dobre, ale kto môže zato? a jako to príde do porovnania s volbou?

— Ale nač sa pýtaš také? Neočul si to na oči vyhadzovanie, že kde máme majetky? — že za sklienku páleného si predáme aj spasenie? Židi majú krčmy, my pálené ľúbime, mnoho chodili sme k nim, viac než do chrámu Božieho, a prišli sme do ich pazúrov s majetkami i vačkami; a jak nám tí včul spievajú, tak musíme tancovať.

— Ale čo to tam hovoria? čosi o frištuku! poďme ta!

— Čo to, bratku, čo?

— Ale toj sme sa pýtali, že či nedostaneme volačo na frištuk — nuž že zákon zakazuje!

— No tak teda dnes striezlivý zostanem a idem robiť.

Je pravda, že sme predsa nezostali všetci liberáli, lebo z Opponíc boli traja, menom: Urbaňák Pavel, Belohorec Michal st. a Belohorec Fero a zo Súlovec: Duraj Anton, Kasana Jozef a Ďurkovič Štefan na ľudovu stranu. Tí našu česť pred svetom predsa zachránili.

Dobré zdravie

Bubucký Mišo.

***

Z okresu žabokreckého.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Blahorodý Pán Redaktor!

Bolestne sa dotklo zaiste srdeca nášého, že nás pán Rakovszký zanecháva; ale na bolesť našu nemohli sme lepšieho lekára dostať ako dr. Majora. Muž tento dľa vlastných jeho slov pracuje od detinstva za dobrobyt a blaho chudobného ľudu, len tomu je ľúto, praví on, že nám nemôže srdce otvoriť a v *materinskej reči* rozložiť citi svoje. My dobre vieme, že p. Majorovi nebolo možno osvojiť si reč našu, keď že k tomu nikdy nemal príležitosti. Bodaj by aspoň naši slovenskí páni postarali sa, aby deti jejich nepohrdali rečou našou, ktorá im je tak potrebná, ako kus chleba.

Nadlice, Chynorany a Skačany byly tie šťastlivé obce, ktoré najprv mohli u seba vítať pánov Rakovszkého a Majora.

Obce od okresného predsedu ľudovej strany pána

Štefana Pašky upovedomené za sviatok si pokladaly deň navštívenia pánov Rakovszkého a Majora. Všade v sviatočnom rúchu čakaly húfy ľudu, aby svoju radosť, lásku a oddanosť naproti mužom týmto na javo dali. 28-ho októbra za včas rána ponáhla sa opoňský pán farár Ignác Vohland ku železnici do Somorovej, aby pánov týchto privítal a do obce sprovádzal; a hľa, tam, kde prvýkrát sotva sa našlo 10 spravodlivých, pred celým húfom ľudu vykladal program ľudovej stránky pán dr. Major v reči maďarskej a p. Brestyenský a Alojz Fiebig v reči slovenskej.

V Kovarcach sám rychtár privítal vodcov ľudovej strany a prisľúbil, že nie len on bude hlasovať na pána Majora, ale že sa bude usilovať aj ostatných sebe sverených občanov pod zástavu pána Majora ku voľbe priviesť.

Smutná farnosť Ny-Zerdahely bola včul na rade, kde len štyri hlasy ľudové sa nachádzaly, hlasy to katolíckych voličov. Voličia náboženstva evanjelickeho sú bohužiaľ ešte vždy toho blúdneho presvedčenia, že ľudová stránka je proti nim, a že za nich len židia pracujú; oni ešte vždy vo tmách blúdia a neznajú muža neohrozeného ľudovej stránky z jejich náboženstva: Kaas Ivora. Ale však už aj títo prebúdajú sa. Šiška Ferenc jeden z nich uteká do Solčian aby videl a pozdravil mužov ľudovej strany. Vedel a presvedčil sa, že ľudová stránka je pre všetkých potrebná, ktorí sú neni «nepriatelia kríža Kristového».

V Solčianoch už na chotári víta krásnou rečou pán Babčan, vodcov ľudovej strany. Pred farou stojí na čele svojich veriacich pán dekan Bezák a s veľkou radosťou a oduševnosťou odporúča p. Majora svojim farnikom. A že jeho radu zachovávajú veriaci, skvelým znakom je prítomný pán rychtár. Tu pán Major nemôže sa viac zdržať; jaknáhe vidí, že sa nachádzajú niektorí — jako pán Gries — maďarskej reči schopní otvára srdce svoje a vykladá zásady ľudovej stránky, v čom ho podporujú sprovádzajúci páni Brestyenský a Fiebig v reči slovenskej.

Vodca ľudu svojho v Praznovciach pán Kenessy poslal mládencov na koňoch v ústrety do Szolčian, by sprovádzali pánov Rakovszkého a Majora do Praznovjec. Príchod jejich do obce banda oznamovala; dievčence ich ovenčily, pán Kenessy rečnil a radosti nebolo konca.

Nepočetný zástup ľudstva sa sísiel v Boššanoch z celého okolia. Pán farár Mikovič hrdým povedomím pozdravil pánov Rakovszkého a Majora a oznámil shromaždenému ľudu jak veľká to česť pre nás, že tak mnohovážení mužovia sa zaujali nášého okresu. Pán Rakovszký ďakuje za dôveru a hlasovanie a všetkým po rade vrele ruky podáva. Pán Major zas' prisľubuje, že to, čo im pán Rakovszký cheel byť, to im on bude až do posledného dýchnutia. Brestyenský rečnil a vykladal rozdiel medzi liberálnou a ľudovou stránkou. Konečne ich ešte pán Fiebig napomenul k vytrvanlivosti pri zásadách ľudovej stránky a jej kandidáta pána Majora.

Už sa zmrkávalo, keď pán Molnár, horlivý a neohrozený vodca ľudu svojého medzi strelbou hudbou, bande

riumom a množstvom ľudu priviedol pánov do srdca voľbného okresu žabokreckého: do *Nedanoviec*. Tu vypovedá mi službu pero, lebo slzami naplnily sa mi od radosti oči moje, keď som spatril to veľbné divadlo, čo Nedanovce pravily, slávnym mužom ľudovej stránky.

Krásne vyhotovená brána s nápisom: «Isten hozott!» občakáva vodcov našich. Najpeknejšie kvety, najkrásnejšie stužky celej farnosti slúžia za ozdobu celej cesti vyslancom ľudovým. Najkrásnejšie ale je ozdobený dom neohrozeného bojovníka ľudovej stránky pána *Turčeka*, ktorý na čele svojej veľkej rodiny a celej farnosti víta pánov Rakovszkého a Majora a pán dr. Tiszo 83ročný stavec pensionálni ich farár s úsmevom na ústach a slzavým od radosti okom volá: «včul prepust Pane slúžobníka svojho v pokoji.

Všetci farníci boli tu prítomní a predsa valí sa celý zástup do Krásneho za vodcami našimi, kde navštvujú pána Jozefa Vrba, neohrozeného rodofuba, vodcu celého okresu žabokreckého. Odtiaľto tiahne celý zástup na faru, kde na krásne ozdobenom a osvetlenom dvore odobierajú sa naši vyslanci od verného ľudu, ale len do videnia, lebo hľa, 29-ho októbra zavčas rána už zas' sprevádzajú svojich vyslancov, do Klížskej doliny pán Turček s bratom svojim, pán Vrba a Sulovský, ktorí pri voľbe 96-ho roku za svoje presvedčenie aj žalár strpel, a iní neohrození privrzcenci ľudovej zástavy.

Smutne sa začal deň tento, lebo hľa v Kláfnovej okrem pána farára neni ľudákov, ale tým viac bedákov. Hanbu farnosti však prikřili ľudáci s Janovejší z ktorých jeden až do Klíža sprevádzal pánov Rakovszkého a Majora.

Veľkomožný kanonik a farár z Ny.-Klužu už na chotári farnosti svojej s mladovekým ohňom víta pánov Rokovszkého a Majora v mene farníkov svojich; víta ich tým väčšou radosťou, ponevác pred voľbou nemali príležitosť svoju oddanosť a vernosť k zásadám ľudovej stránky preukázať. Preukázali to však pri voľbe a preukážu pri druhej; lebo s takou oduševnosťou a horlivosťou chápalí slová pána Rakovszkého, Majora, Brestyenského a Fiebiga, že sa pán Veľkomožný sotva sklame vo svojej úfnosti, že na voľbu pod bielou zástavou — znakom to čisto ľudovej obci — tiahnúť budú.

V Bielicach pripojil sa k pánom našim novovvolyený ablegát stupavský J. Trubínyi a sprovádzal ich do doliny Vestenickej.

Kadekoľvek chodili milovaní naši vyslanci, všade oduševnené éljenovanie ich sprovádzalo a kde-tu bolo počuť na miesto maďarského éljena aj hromové «nazdar!» a «sláva!» V skačanskom Hradišti mimo programu pri škole museli zastáť a len ovenčení a buketami ozdobení medzi ustavičným éljenovaním mohli sa odobrať do dolných Vestenic.

Pán dekan Kunický na chotári farnosti svojej s bandou občakával ľudových ablegátov, a keď sa ľud dozvedel z úst svojich vodcov, že dvoch ablegátov má v kruhu svojom, radosti a oduševnosti nebolo konca. Znakom je, že celý oduševnený zástup sprovádzal ľudových ablegá-

tov aj do horných Vestenic, a kým starší s oduševnosťou počúvali reči milovaných vodcov svojich, dotiaľ dievčence kvietím a stužkami ozdobovaly koče ablegátov, kdekoľvek sa pohli.

Už bolo tma, keď pán dekan Sučánsky medzi húfami shromadeného ľudu priviedol pánov do fary aby ráno zásady ľudovej stránky z úst vodcov počuli a k nej až do smrti vždy verní zostali.

Dôverník.

***

Piešťany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Už som čítal v našom milom Kresťanovi dopisy o voľbách z viac okresov, len o našom je ešte ticho. Preto chytám pero do ruky a chem tu niečo sdeliť z okresu hlohovského.

V našom okrese Hlohovci bola vydržiavaná voľba dňa 2. októbra. Pri hlasovaní boli sme rozdelení, jak to obyčajne býva, na dva tábory. Jeden tábor stál s kandidátom p. Rudnánskym strany liberálnej, ktorý zväčša pozostával len z tých echt-košerových a aj pokrstených pánov a ešte aj z tých tučnejších sedliakov. To boli len niektorí dedinskí rychtári a výborníci čo sa chcú pritiahnúť blíž k tým masným hrncom.

Druhý ale tábor stál so svojím kandidátom p. barónom Gágern stránky ľudovej. Medzi týmito nebol ani jeden košerový; tam boli len naši et. duchovní otcovia, páni farári a ostatní všetko dobrí kresťania, pevní ľudáci.

Pri hlasovaní, my ľudáci sme si hrdinsko veselo v tom najväčšom poriadku a pokoji o víťazstve súc ujistení stáli; lež tí košeroví a liberálni pánkovia už od strachu celí pojašení len hore-dolu na kočoch behali, pokým zo všetkých kútov, aj tých najposlednejších kožkárov nepozháňali. Všetmožne sa usilovali, aby zas' mohli vzkriesiť toho svého miláčka, ktorý sa doteraz tam na snemovni len za nich tak velice primlúval, ale márne bolo ich všetko namáhanie. Rudnánsky aj so svojimi privrzcency padol do hrobu, a my ľudáci aj s našim novovvolyeným ablegátom p. barónom Gágern zaspievali sme mu nad hrobom väčšinou 1055 hlasov: «zakukala kukulienka na dube, pán Rudnánsky viac ablegátom nebude.» Ale včul tí liberálni a cesnakom napáchnutí pánkovia od ziaľu skoro až rozum potratili, lebo u nás v Piešťanoch aj všade jako blázni behajú a do sveta vytrubujú že bude druhý raz voľba. My sa im len nato smežeme a oni od jedu sa až pukajú. No ja, kebych mal čas, by som ich aj pošľoval, lebo ich to chudákov mnoho stálo. Hneď pred voľbou už Rudnánsky s notárom aj rychtárom piešťanským po celom okrese behali a nahovárali a na pomoc k rečneniu najali si výborného kazateľa kaplána Horáka, ale my sme nedali miesta v našom srdci ani jednému ich slovu. Potom chceli podplácať, ale to neišlo; hrozili a plašili nás, ale to darmo; všelijaké hanebné plakáty o našom kandidátovi každú noc na steny nám lepili; slovom všetky figle a huncúctva upotrebili na to, aby nás mohli odplašiť. No predsa sa im niečo podarilo. Šaibner, židák piešťanský kúpil pár hlasov za krumpliščo.

Pfuj, hanba takým kresťanom! Ale ostatní sme všetci stáli ako jeden múr, a tak pomocou Božou sme aj zvíťazili.

Nech žije ľudová strana!

Jožko Drotár.

***

Z Püšpök-Hatva u.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Čakám veľmi ťažko príchod Kresťana, že či ozaj dočítam sa o našej voľbe, ktorú sme skončili my vo vacovskom okrese; ale veru som sa nedočítal ani slova dosavád! Tedy chytám ja pero do ruky aby som upovedomil našich drahých spolučitateľov Kresťana a tých čestných a zdarných ľudákov, ktorí sa tak sväte a pevne držali pri tej nepoškvrnenej zástave ľudovej strany. Sláva im! Nech žijú všetci ablegáti ľudoví aj s ich voličmi. Lež sláva aj tým ablegátom, ktorí len vystúpili a nedali im zvíťaziť! Sláva aj nám püšpökhatvanským ľudákom aj všetkým ľudovým voličom okresu vacovského! Lebo však sme my tak stáli vo všetkých obciach chlap do chlapa pod ľudovou zástavou, že sme pod bielou zástavou išli do Vacova. Lež nie len my, ale nás bolo tuším jedonásť či trinásť obcí pod bielymi zástavami ľudovými. Každý kto nás videl ľudákov vo Vacove, to povedal, že škoda nám hlasovať, lež len jedným slovom zvolaf: Nech žije Georg Boššányi! Nech žije ľudová strana a je Boššányi ablegátom. A hľa, čo sa stalo vo Vacove? Keby to boli drahí čitatelia videli, tak jako som ja videl, že skoro nás šliak trafi od jedu keď sme počuli po voľbe na druhý deň, že Gajári liberálny ablegát vyhral. Mne sa síce to nevidelo tak divné, lebo som videl vo Vacove, že jaké kšefty robili židia s kresťanmi, tak ich kupovali a vláčili po dvoch-troch jako telce. Žiaľ Bohu a hanba takému katolíkovi! Či sa nehanbia tých našich hrdinských spolublžných kalvinov a evanjelikov, ktorí si spolu s nami ratovali svoju slobodu a svoje právo? Veru to sú hodní pochvaly tí vacovskí kalvini a z našich okolitých obcí evanjelici, ktorí boli s nami. Sláva vám všetkým! Naopak ale, z našich katolíckych obcí boli na liberálnu stranu jeden-dvaja. Od nás tiež boli šiesti zo 149 voličov. Teda prečo? Tí to nepotrebujú, čo my? A ešte to je divné že jeden aj čitateľ Kresťana išiel s nimi. Oni išli jedným dňom skôrej jako my na voľbu, že šli na akúsi pustatinu, tam že mali celú opateru, že stroviť pár krmených volov, sedemnásť oviec, šesťnásť hektolitrov vína, jeden stoh sena pre kone. Teda to je tá čistá voľba, ktorú pán osvietený minister predseda Széll a Jeho Jasnosť, najjasnejší náš pán Kráľ Franc Jozef urídili a potvrdili?

Bolo by to veľmi vážne, keby to preskúmali po všetkých obciach a na Vacove, aby zbadali že jaká príčina je, že sme nezvíťazili. Lebo sme mnoho počuli, že jeden žid povedal, že oni boli šestoria vo Vacove hlasovať a to tiež mnoho vedia, že len dvaja majú volebné právo: teda možno, že takých príčin je dosť pri voľbe, že sme nezvíťazili.

Naší obecní prestavení tiež boli s nami, bo teraz nebol žiaden zaviazaný, že tam nesmie alebo tam na tú stranu musí hlasovať. Tiež náš pán urodzený slúžny Pavel Ivánka, nech žije a sláva mu! je tak znamenitý a dokonály človek, že mu páru načím hľadať, oni nehrozili ani nesľubovali žiadnemu! Aj náš pán notár K. H., aj pán dekán velebný duchovný tiež tak sa zdržali dľa zákona, lebo ani nenavádzali ani neodrádzali žiadneho. Sláva takým vzdelaným mužom! Bola u nás síce tiež náhradná voľba a síce na prvej že pán Majthényi mali 611, pán Gajári 770 a pán Boššányi, ľudový ablegát 863 hlasov; a pána Majthényovi voličia skoro všetci prestúpili na ľudovú stranu a predsa sme nezvíťazili. No ale žiadna chyba, však je Pán Boh nie náhlivý, ale pamätlivý. Raz predsa musí pravda zvíťaziť. Sláva všetkým voličom ľudovým! Sláva všetkým ľudovým ablegátom!

Jeden ľudák a volič.

***

Svätý Júr.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velaslávna Redakcia!

Ráčte moje riadky uverejniť!

To, čo bolo písané v Kresťane, že Bartovič, Polóni a Mečárik odskočili od ľudovej strany, to bola lož liberálna; veď oni boli práve dôvernici a verní ľudáci aj ostatní, čo sme boli ľudáci, ostali sme všetci verní. Ale my tu v Pezinku ťažko kedysi zvíťazíme, lebo je tu Kristovrahov až tak smrdí a zlých katolíkov a liberálov premnoho, a tých dobrých a verných ľudákov povynechávajú z menoslova voličov, kdežto liberálnych voličov popíšu si koľko chcejú. Nuž im to potom všetko ľahko ide. A keby aspoň Evanjelici sa chceli z toho jejich sna prebudíť, tak asnáď by z nás niečo bolo; ináč bude všetko darmo. Ja som voličom od roku 1861. Vtedy bola pravá a ľavá strana a táto ľavá strana jakživ nemohla zvíťaziť. Jak ale nastala ľudová strana, no tejto ešte väčšmi krky lámu liberáli. A jakí to ešte liberáli? Kto by si myslel, že n. pr. aj taký človek, čo putuje do Rímu a do kostola každý deň chodí, že ešte aj takýto môže byť liberálom? No ale však mu jedna ľudáčka dobre vyčítala, že čo mal putovať do Rímu, že radšej môhol ísť do Hastrdámu, lebo že je aj tak horší, jako žid. Aj náš rector tiež liberál, nehanbí sa dať po kvesti mušť pýtať k ľudákom; však ľahko vyslope, čo od ľudáka dostal! Náš kostolný otec liberál, predtým chodil každý deň dobre papkať a sloпкаť pánu Dekanovi, a keď sa mu liberáli zalichotili, ostal liberálom. Ale sa pomaly vyhladnie z tej žranici liberálnej; už som ho videl obsmrdať okolo fary jako p... Aj jeden z výborníkov búvalý ľudák, tiež k vôli svojmu zaťovi sa zliberálčil, ba volaktori liberáli pomiešali sa aj medzi nás, ale len v noci opovážili sa kortešovať za liberála. No jedna ľudáčka spravila takému liberálovi dobrú volebnú pamiatku; obľiala ho vreľou vodou.

U nás by mali byť aj ženy voličmi.

Starý volič

a vyslúžený landšturmista.

Zo Svinnej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Braterstvo sv. Ruženca do farnosti svojej slávne dal uviesť dp. *Ján Kurimský*, farár vo Svinnej skrže dp. Reginalda Gorzsika, kňaza riadu sv. Dominika z Košíc, ktorý tu k tomu cieľu zavítal dňa 12. októbra. Slávnosť sa započala s «Veni sancte», po ktorom vystúpil na kazateľnicu zmienený Páter, a v dojímavej kázni predniesol vznešený pôvod modlitby sv. Ruženca a jej podivné účinky, jak v časov sv. Dominika tak aj teraz. Po kázni pristúpil dôstojný Páter k ružencovému oltáru, a v mene najd. p. generála svojho rádu vyhlásil uvedenie braterstva v tomto chráme. Na to bola slávna sv. omša.

Po poludni bola zase kázeň, v ktorej dôst. Páter poukázal na povinnosti údov braterstva. Po kázni bolo slávne prijatie údov do braterstva, a na to prvá ružencová processia. Slávnosť sa skončila s «Te Deum». Pri tejto slávnosti bol kostol celý deň preplnený ľuďmi, ktorí sa modlili ruženec a spievali nábožné piesne; mnohí pristúpili k sv. sviatosťam a skoro všetci stali sa údami braterstva. Daj Bože aby príklad tento aj inokde nasledovali.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckych Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar naším milým známym a príbuzným, bo takej knižočke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť, alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.* Kto posielate dopis alebo článok, len takto nech píše: *Edvard Sándorfi redaktor Kreštana, Budapest, József-körút 35.*

A. P. Pozlovice. Na vaše desatoré otázky v liste odpovedať nemôžeme. Keď bude druhý redaktor, ten vám snád odpovie. Vy nechcete uznať, že pri redigovaní dvoch časopisov nemožno korrešpondovať s celým svetom. Adresa spolku je: Slovenský Spolok VIII., Aggteleki utcza 16. Tí ablegáti, na ktorých sa pýtate, bývajú teraz v «Metropoli». Pište im takto: *Nagyságos N. N., orsz.-gyülési képviselő úrnak, Budapest, metropol-szálloda.*

J. H. Nová-Pešť. Dopis sme si odložili, prípadne ho uverejníme.

V. J. Budapešť. Kalendáre sú hotové, ale poneváž vydavateľ zostavil nový kalendárium (mesiace, dni atď.) s týmto sa sadzači ešte aj dnes trápia, tak že tlačiareň naša nenie teraz vstave vystaviť kalendáre na čas ten, ako bola sľúbila. Dobro urobíte však, keď udáte čím skorej vydavateľstvu. (Listy sv. Antona, Budapest VIII., Szentkirályi u. 28/b) kolko výtiskov chcete objednať. Do teraz objednané je výše 5 tisíc.

J. S. Košice. Čo bude to bude; mohlo by byť všetko, keby takzvaní «priatelia slov. ľudu nelenošili. Ak čo bude, dáme aj vám veľmi vážny zástož.

K. J. v Tr. Čo bola tá slovenská škola? Nuž to byly také vzdelávajúce krúžky slovenské na semenišťach ostrihomskom, peštianskom, nitranskom, baňskobistrickom a spišskom. Prečo zanikly? Preto, lebo to neprajníci slovenského ľudu tak chceli. Vláda a vôbec svetský zákon ich nezrušil; ale istí páni chceli sa s tým zalich-tiť vláde, aby na nich pamätala, keď uprázdni sa kanonia, alebo aj biskupia.

Vp. A. Rojko. Už som Vám úctive bol sdělil, že ja nie som samostatný redaktor, teď nemôžem, nesmiem hoc čo uverejniť, zvlášte proti duchovným; keď bude druhý redaktor, ten vám snád ani riadka neuverejni. Teda mi nezazlievajte.

Zaosek. Uprimná vďaka! K Vianociam vaše práce výndu z tlače, dáme ich do kommissie tlačiarovi.

Ludák v Ružomberku. Meno ste si nepodpísal. O tej veci treba chladnokrevne súdiť a uvažovať príčiny, ktoré ten zmätož zrobili.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudanu adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1901. 25-ho septembra. V mene cirkevníkov

Pavel Pavlovský, učiteľ.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Oznam. U redakcie «Kazateľne» dostať už druhé rozmnožené vydanie modlitebnej knižky *Martina Húsku*

«Božské Srdce Ježiša Krista.» Knižka má o 62 strany viac obsahu, než jej prvé vydanie; priložené boly nové piesne, Hodinky k ucteniu najsv. Srdca Ježiš, príležitostné modlitby a modlitby na väčšie sviatky a slávnosti roku cirkevného i ku niektorým Svätým. Knižka krom jej hlavného cieľa zodpovedá docela každodennej potrebe veriaceho katolíka.

Pri tak značne, o štyri hárky, zväčšenom obsahu nepremenila sa jej cena, a väzba je úhľadnejšia, stálejšia.

Jeden výtisk knižky, pekne, celkom v plátne viazanej a krásnym barevným titulným obrázkom opatrenej, stojí 1 kor. 20 hal. Kto objedná len jeden výtisk, nech pridá hneď 20 halierov za poštovné; kto dva alebo tri výtisky, nech pridá 30 halierov. Od 4 výtiskov posielajú sa v balíkoch porte. Redakcia «Kazateľne.» Lenge (Teplá) o. p. Bélabánya.

Noviny Malých. Ročník III. Číslo 1. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od októbra do mája, vždy 15-ho, v kníhtlačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Štiavnická kalvária. Na pamiatku 150-ročného jubilea složil Árpád Hidvéghy, farár belianský. Pre slovenský ľud prispôbil Fr. Richard Oswald, správca fary teplianskej, censor diecesánsky. 196 strán. Viazaná v plátne. S veľmi utešenými obrazmi. Cena 60 krajciarov. Čistý výnos venuje sa na vždy výlučne len Kalvárii. Snažne odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 10. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

«Listy Svätého Antona.» Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník I. číslo 11. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. Juraj Császka verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Nuž veru je to aj pravda, že tieto lacné a veľmi zájímavé, mravnopoučné noviny nemaly by chybovať v žiadnom dome katolíckych Slovákov.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·60—8·20 kor., peštianska 7·60 8·10 kor., z Bäcky 7·60 kor., banátská 7·35—7·85.

Raž: 6·50—6·80 kor.

Jačmeň: na krm 5·80—6·05 korún, do pálenice 5·95—6·15 kor., na várku 7·— —·— kor.

Kukurica: 5·20—5·30 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·60	24·80	24·—	23·20	22·60	22·—
		6	7	7½	8	
		21·—	18·40	16·40	11·—	

Otruby. po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 9·— korún.

Ovos: 6·40—6·70 kor.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 6·75—7·10 brnava 6·25—6·60, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cudená 10·50 —·—·. *Hrach:* 11·80—12·00, lúpaný 20·—·—·. *Šušovica* horšia 10·—·—·, lepšia 13·00—14·—·. *Mak:* 25·00—27·00, všetko po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17·75—18·25 po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová —·—·—·. Lucerna 43·—·—·38·—·, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48·—· ⁴/₁₀₀ 48·75 —·—·, udená dobrá slanina 48·50 —·—· po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 45·00, dvojkrížový 38·00 za 50 klgr. netto.

Olej repcovy 83 korún za 100 klgr.

Remeň: podošvy k. 250—310; teryc prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; teľaciny k. 370—390; pitlingy —·—·; koňaciny vrázkované k. —·—·; tažené k. —·—·—·

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —·—·—·. väčšie —·—·—· metr. cent.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby 50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal. (36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll

diel'novom sklade

Budapešt, VII., Dob-utcza 46.

Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

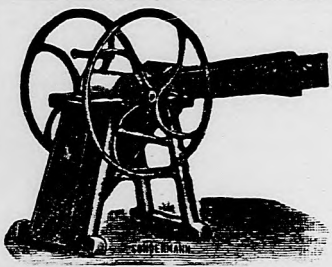
hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosti mojich strojov, o čom svedčí na stá podakovacích listov so strany mojich pánov odberateľov.

Amerikánske bubnové sečkovice.

Mláťačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Šrotovníky. Strúhadlá na burgyňu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámanie kôry. Pluh. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franco.

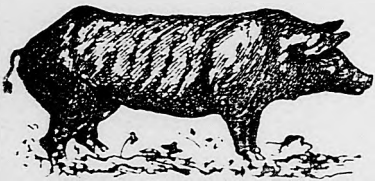
MICHAL TRESKOŇ,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje. Bytča (Nagy-Bittse, Trenčänmege.)

Tí páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo alebo sklad mojich strojov, nech obrátia sa na mňa.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

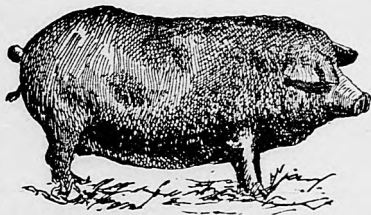
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posíela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, krízov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už premnohým prinavrtil úplne zdravie. — o čom pôvodné dokumenty svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohýbkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40

Založená 1735.

* Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegramu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na príhru 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vdakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na príhru 1 koruna.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekáreň, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických

galibách, beznívosti hucaniu uší, migrenu, prostriedok: krčom srdca, epilepsii, slabosti, záduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemoциям nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ě. I 20-ročné choroby by už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že mój aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitocnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Vel'ký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42.M. Kálmán-u. na rohu.